

Šiba in druge telesne kazni v zgodovini šolske discipline.

Ruski spisal M. A., preložil J. M.

(Dalje.)

Otrok ali mladenič je bil vsak čas v nevarnosti, da bo kaznovan sedaj od pedonoma, kateri je pohajal s svojimi šibonosci po mestnih ulicah in zbirališčih mladine, sedaj zopet od njegovih pomočnikov. Razen tega so efori na vsakih deset dni pregledovali mladino in se prepričevali, ali je soglasna s predpisom njih obleka, postelja in drugo, nadalje je-li stas in rast mladine primerno razvita in ni-li potreba katerega podvreči bičanju, ker se je preveč odebilil ter prišel iz mej pedagoške mere in priličja.

Vsakemu prestopku, vsaki nerodnosti otroka je sledil trst in bičevanje, ker so bili Špartanci preverjeni, da napravi najstrožja disciplina najboljše meščane.

V starem Rimu je bila šolska disciplina več ali manj stroga, no, vobče je bila primerna resnemu in bojevitemu značaju rimljanskemu. Za dobe vel. srpana so se kot kazni uporabljali udarci po rokah in prstih, pri bolj važnih prestopkih pa je služil spleten bič, kateri se je pa obično uporabljale za sužnje. O šibi v rimskih šolah zvemo iz protesta Kvintiliana. Kvintilian je bil namreč human pedagog in se je goreče protivil strahovanju kot sredstvu v poboljšanje učencev. „Strah“ — piše ta mož — „brzda nekatere, a ponižuje druge . . . S svoje strani imam rajši onega učenca, kateri je dovteten za pohvalo, katerega oduševlja slava, a resen opomin gane do solz.

Po tem načelu priporoča Kvintilian nrvstven vpliv na učence in odločno zameta upotrebljevanje šibe . . . Biti otroke ne znači po mnenju Kvintiliana, navajati jih k dobremu in pravemu, temveč jih vzdržuje le nekoliko od rušenja pravil. Ako že vplivajo udarci na otroke, na mladeniče pa nikdar ne, na katere strah nič ne vpliva. V vsakem slučaju je pa tepež toliko, kakor uduševati v duši čuvstvo sramežljivosti in izzivati v nji sirovost. Kogar ne more poboljšati beseda, tega telesna kazen le pohujša in naredi iz njega sužnja.

V srednjem veku za dobe gospodstva sholastike je nosila šolska disciplina pod vplivom asketičnih meniških vzgledov osobito sirov značaj.

Leta 1363. je bilo v neki sholastični šoli zaprečeno učencem uporabljati mize in stole — češ, da taka visoka sedišča zbujajo v njih napuh. V XV. veku je bila šiba tudi v modi kakor prej v XIV. in XIII. „Druge razlike tedaj ni bilo“, pripominja nek zgodovinar — „kakor ta, da so šibe v XV. stoletju bile še enkrat tako dolge kakor v XIV.“ Pripominja ni samo ostroumna, temveč tudi resnična v tem smislu, da se je povečala strogost šolske discipline. Odgojevalna disciplina v srednjeveških šolah, katere so bile brez izjeme v rokah duhovščine, je bila sirova in stroga, noseč na sebi mračni, samostanski značaj. Šiba je služila kot obče poboljševalno sredstvo. V St. Gallnu je bil pri duhovščini običaj, po katerem so vsakega, kdor se je kaj pregrešil in najsi je bil tudi odrasel, slačili in privezavali h kolcu ter ga bičali. Robert Sorbonski piše, da se je palica rabila ne samo za kaznovanje učencev, ampak tudi mlajših učiteljev (parni magistri) v nižjih šolah, ako so učenci na soboto, ko je prišel načelnik (magnus magister) k izpraševanju slabo

odgovarjali. Posledice take discipline so bili: nevednost, odurnost in neukrotljiva divjost učencev. Med starejšimi in mlajšimi učenci so često nastajali pretepi, kateri so se končevali s pobojem. Ko je l. 937. pretila šentgalenskim učencem kazen za to, ker so na praznik sv. Marka burke uganjali in se sploh nedostojno vedli, tedaj je neki učenec višjega razreda iz straha pred šibami in da reši svoje tovariše pred mukami, zažgal samostan s šolo vred. Možno si je tedaj predočiti kako huda je bila kazen, ako se učenci, samo da se izognejo mukam, odločijo za tako strašno delo. Zavoljo takih faktov, kateri pričajo o skrajni trdosti sholastične discipline, je popolnoma razumna rezka sodba, ki jo je izrekel Luter o samostanskih srednjeveških šolah.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga dá zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemavec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
3. **Miličeva tiskarna** — zaloga uradnih spisov i. t. d. — v Ljubljani, Stari trg.
4. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
5. **Šeberjeva tiskarna** v Postojni, zaloga uradnih spisov itd.
6. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
7. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani, Mestni trg.
8. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
9. **Anton Krejčič**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah v Ljubljani.
10. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
11. **Kavčič & Lilleg** — „Pri zlatorogu“ — trgovina s specerijskim blagom v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
12. **Jeglič & Leskovic**, trgovina s specerijskim blagom na Jurčičevem trgu v Ljubljani.
13. **F. P. Vidic & Comp.** Tovarna lončenih peči in glinastih izdelkov, opekarna, zaloga stavbinskega blaga v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
14. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvo v Prešernovih ulicah št. 50 (nasproti novi pošti) v Ljubljani.
15. **Maks Domicelj**, zaloga moke iz mlina Vinka Majdiča po en gros cenah v plombovanih vrečah po 10, 25, 50, 85 in 100 kg. na Rimski cesti (Mundova hiša) v Ljubljani.
16. **Fran Šturm**, krojač na Bregu v Ljubljani.
17. **J. N. Potočnik**, krojač, Dunajska cesta v Ljubljani.
18. **B. Schmeltzer**, zaloga stolov, Šelenburgove ulice v Ljubljani.
19. **Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, Šelenburgove ulice.

Banka „Slavija“ v Pragi — glavno zastopstvo za slovenska dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi slovenskih učiteljskih društev.“

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.